

บทคัดย่อ

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์เกษตร

โครงสร้างและพฤติกรรมตลาดของอุตสาหกรรมผักและผลไม้แช่เย็นและแช่แข็ง ในเขตจังหวัดเชียงใหม่

โดย

นางสาวภา นาทาน

มีนาคม 2543

ประธานกรรมการที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ ปัญญาดี

ภาควิชา/คณะ: ภาควิชาเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาโครงสร้างตลาดของอุตสาหกรรมผักผลไม้แช่เย็นและแช่แข็งในจังหวัดเชียงใหม่ 2) ศึกษาพฤติกรรมตลาดของอุตสาหกรรมผักผลไม้แช่เย็น และแช่แข็งในจังหวัดเชียงใหม่ 3) เพื่อหาแนวทางในการกำหนดมาตรการเพื่อพัฒนา และปรับปรุงอุตสาหกรรมผักผลไม้แช่เย็น และแช่แข็งในจังหวัดเชียงใหม่

วิธีการศึกษาใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงพรรณนา ในส่วนที่เป็นการศึกษาโครงสร้างตลาด และใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนาในส่วนของผู้ประกอบการและแนวทางในการกำหนดมาตรการที่จะพัฒนาและปรับปรุงอุตสาหกรรมผักผลไม้แช่เย็นและแช่แข็งในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งในการวิเคราะห์เชิงปริมาณเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ การวัดการกระจุกตัวของอุตสาหกรรมโดยใช้ Concentration Ratio (CR) และ Herfindahl Index (HI) โดยวัดจากเงินทุนจดทะเบียน และยอดขายรวมของอุตสาหกรรมผักผลไม้แช่เย็น และแช่แข็งของจังหวัดเชียงใหม่ จากปี พ.ศ. 2538 - 2540 และในการวิเคราะห์เชิงพรรณนาจะอธิบายโดยใช้หลักและทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค ค่าสถิติร้อยละและค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษาโครงสร้างตลาดพบว่า ลักษณะตลาดเป็นตลาดผู้ขายน้อยราย จากการพิจารณาจำนวนธุรกิจและลักษณะของผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีจำนวนธุรกิจไม่มากนัก และชนิดของวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์มีหลายชนิด ซึ่งแต่ละโรงงานก็จะผลิตออกมามากน้อย ๓-๔ ชนิด แต่ทั้งนี้โดยรูปแบบผลิตภัณฑ์แช่เย็น และแช่แข็งมีความแตกต่างกันเนื่องจากมีขั้นตอนการผลิตที่ไม่เหมือนกัน วัตถุดิบ

ที่ใช้ก็จะแตกต่างกัน แต่ผลิตภัณฑ์ในแต่ละประเภทก็จะคล้ายๆ กัน สำหรับผลการศึกษาโดยใช้ CR_4 , CR_8 และ CR_{16} กับข้อมูลเงินทุนจดทะเบียนและ CR_2 , CR_4 , และ CR_8 กับข้อมูลยอดขายรวมของธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ที่สุด 4, 8, 16 และ 2, 4, 8 หน่วยธุรกิจ ตามลำดับในช่วงปี พ.ศ. 2538 - 2540 พบว่าอุตสาหกรรมผักผลไม้แช่เย็นและแช่แข็งมีลักษณะการกระจุกตัวค่อนข้างสูงแต่แนวโน้มการกระจุกตัวมีลักษณะลดลง ส่วนผลจากการศึกษาโดยใช้ HI ในปี พ.ศ. 2538 - 2540 พบว่า ผลการวิเคราะห์สอดคล้องกัน คือ อุตสาหกรรมมีการกระจุกตัวปานกลางถึงสูง สรุปได้ว่า อุตสาหกรรมผักผลไม้แช่เย็นและแช่แข็ง มีลักษณะเป็นตลาดผู้ขายน้อยราย แต่แนวโน้มของการกระจุกตัวลดลง การศึกษาอุปสรรคของผู้ประกอบการรายใหม่ที่จะเข้าสู่ตลาด พบว่า ธุรกิจขนาดใหญ่จะมีอุปสรรคในการเข้ามาประกอบการมากที่สุด รองลงมาคือ ธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมตามลำดับ เนื่องจากธุรกิจขนาดใหญ่ต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมาก และมีการใช้เทคโนโลยีที่ยากซับซ้อน ซึ่งในส่วน of ธุรกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมจะไม่มีอุปสรรคมากนัก

ผลการศึกษาพฤติกรรมตลาดพบว่า พฤติกรรมการผลิตของทุกโรงงานจะมีความคล้ายคลึงกัน โดยจะพิจารณาจากวัตถุดิบในแต่ละฤดูกาล ราคาวัตถุดิบ และปริมาณของวัตถุดิบเพื่อกำหนดแนวทางในการผลิต ในส่วนของพฤติกรรมกำหนดราคาขายมี 2 กรณี คือ 1) การขายสินค้าภายในประเทศ โดยพิจารณาจากต้นทุน ราคาคู่แข่ง และความเคลื่อนไหวของราคา และอุปสงค์ของตลาด 2) การขายสินค้าในต่างประเทศ โดยบริษัทหาลูกค้าเองจะคล้ายคลึงกับการขายสินค้าภายในประเทศ แต่จะมีความแตกต่างคือ มีการพิจารณาถึงราคาส่งออกในปีนั้น คุณภาพของสินค้า ราคาที่คู่แข่งกำหนด แต่ถ้ามีพ่อค้าคนกลางเข้ามารับซื้อการกำหนดราคาขายกับพ่อค้าคนกลาง ราคาขายจะขึ้นกับคุณภาพสินค้า และการต่อรองกันระหว่างโรงงานกับพ่อค้าคนกลาง ส่วนพฤติกรรมการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการ โรงงานทุกขนาดไม่เน้นการแข่งขันทางด้านราคา แต่ใช้นโยบายการแข่งขันที่ไม่ใช่ราคา เช่น การมีมาตรฐานผลิตภัณฑ์จากองค์การอาหารและยา โรงงานที่มีการแข่งขันกันมาก คือ โรงงานขนาดกลาง และขนาดย่อม ตามลำดับ